

Egyházi Képviselő Tanács

Október 3-án tartotta III. évnegyedi rendes ülését, melynek tárgysorozatán a Misszió, Lelkészképesítő, Enckvezérenképesítő Bizottság, a Nyugdíj- és Segélypénztár Vezető Tanácsának jegyzőkönyvei szerepeltek. Ezek mellett jelentés hangzott el a június 20 — október 2. között elnökileg elintéztett ügyekről, a július 22 — augusztus 2. között tartott lelkésztovábbképző tanfolyamról, a Protestáns Teológiai Intézet 1984—1985. tanulmányi évéről, valamint az unitárius teológiai hallgatók lelki neveléséről az 1984—1985. tanulmányi évben és az 1985—1986. tanév első félévi ösztöndíjának megállapításáról.

November 21-én volt az Egyházi Képviselő Tanács IV. évnegyedi rendes ülése. Az elnökileg elintéztett ügyekről szóló jelentés után bemutatásra került a Miszsió, Pénzügyi, Protestáns Teológiai Intézet tanácsa jegyzőkönyve. Ezután E. K. Tanács tárgyalta az 1984. évre vonatkozó esperesi vizsgálószéki és az egyházkörök 1985. évi közgyűléseinek jegyzőkönyvét. Végül a november 30 — december 1. napjain tartandó Főtanács előkészítésével foglalkozott.

Egyházi Főtanács

November 30 — december 1. napjain tartotta évi rendes gyűlését dr. Kovács Lajos püspök, dr. Barabássy László és dr. Gyarmathy Árpád főgondnok elnöklése alatt.

Dr. Barabássy László elnöklő főgondnok megnyitó beszédében többek között ezeket mondta:

„Ma itt számbavesszük azt, amit utolsó Főtanácsunk után tettünk. A számbavétel, meggyőződéssel vallom, azt az érzést kelti bennem, hogy (kisebb kivételtől eltérően), eleget tettünk feladatainknak. Állításmat igazolandó, hangzanak el a különböző jelentések, melyek szolgálatainkról, a feladatokhoz illő hozzáállásról beszélnek.

Egyházközségeinkben az elmúlt évhez viszonyítva további előrelépés mutatkozott, úgy a valláserkölcsi állapotot tekintve, mint az anyagi gazdálkodást mérve fel. Nem hallgathatom el azonban, hogy vannak esetek, amik aggodalomra adnak okot. Ezen változtatni kötelességünk. [...] Az egyházi vezetőségnek feladata, hogy kiértékelve az eddigi munkát, határozottsággal kötelezze a felelősöket feladatainknak pontos teljesítésére, mert minden elnézés, szánalom vagy a valóság elkendőzése csak további és esetleg megjavíthatatlan nehézséget szülhet.

Főtanács az alábbi üdvözlő táviratot küldte Nicolae Ceaușescu államelnöknek:

„Az Unitárius Egyház Főtanácsa 1985. november 30 — december 1-én Kolozsvár-Napocán tartott gyűléséből, a lelkészek és a hívek nevében kifejezésre juttatja mély elismerését és Önhöz való ragaszkodását azért a fáradhatatlan tevékenységért, melyet drága hazánk, Románia Szocialista Köztársaság felvirágoztatásáért, népünk jólétéért kifejt.

A lelkészi kar és a hívek teljes vallásszabadságot élveznek, és éppen ezért a jövőben is támogatni fognak minden olyan törekvést, mely országunk sokoldalú fejlődését, a békét, a békét, az együttműködést célozza.

Hálával és hazafias büszkeséggel csatlakozunk az Ön által kezdeményezett felhíváshoz, melyet a Nagy Nemzetgyűlés küldött az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez, e szervezet fennállásának 40. évfordulója alkalmából.

Biztosítjuk Elnök úr, hogy a lelkészek és egyházunk hívei, mint hű állampolgárok mindent meg fognak tenni azoknak a nemes céloknak a megvalósításáért, melyeket Ön kezdeményez, és melyek a nukleáris katasztrófa elkerülésére és drága hazánk, Románia Szocialista Köztársaság további fejlődésére irányulnak.

A Főtanács tárgysorozatán szereplő püspöki, E. K. Tanács, valamint a Nyugdíj- és Segélypénztár jelentése felölelve az egyetemes egyház egész tevékenységét, arról tárgyilagos és a jövőre nézve reménykeltő képet nyújtott. A jelentések szé-

lelkőri megbeszélést váltottak ki, melynek során sok értékes észrevétel és javaslat hangzott el az egyházi élet elmélyítése érdekében.

Főtanács az időközben megüresedett egy főtanácsí tagságra Farkasné Nagy Edit afiát s az 1986—88. évek ciklusára a II. Fokú Közigazgatási Bizottságot választotta meg. Végül az egyházi központ 1986. évi költségvetését állapította meg.

A Főtanács keretében került sor a prédikáció, agenda- és imapályázat eredmények kihirdetésére.

A Főtanács ülését dr. Gyarmathy Árpád főgondnok zárta be.

A Főtanács istentiszteleten, szombat este Bíró Lajos medeséri lelkész 1Pt 2,5 és vasárnap Máthé Ödön nyomói lelkész Mt 11,3 alapján prédikált. Az énekvezérei teendőket Halmágyi Pál bethlenszentmiklósi lelkész végezte.

A Protestáns Teológiai Intézet konviktusában tartott közebéden a Berde-pohárköszöntőt Szabó Sándor, a sepsiszentgyörgyi egyházkör felügyelő gondnoka tartotta.

Lelkészi értekezletek

A IV. évnegyedi értekezletet november 5—14 napjaiban tartották a kolozsvár-napocai, marosvásárhelyi, székelyudvarhelyi és brassói egyházközségben. A lelkészi értekezlet középkori témája volt „Az állampolgárok alapvető jogai és kötelességei”, az erről szóló előadást Mikó Lőrinc tanácsos készítette. Az értekezlet teológiai tárgyát képezte: dr. Erdő János „Az unitárius vallás tanítása az egyházról” és dr. Szabó Árpád: „Az unitárius egyház a vallás és ember szolgálatában” című előadása. Az előadásokat részletes megbeszélés követte.

A lelkészi értekezletek keretében tartott esti istentiszteleten a szószéki szolgálatot a következő lelkészek végezték: Székely Miklós Kolozsvár-Napocán, Benedek Jakab Marosvásárhelyen, Kozma Albert Székelyudvarhelyen és Török Áron Brassóban.

A lelkészi értekezleteken az egyházi központ részéről részt vettek dr. Kovács Lajos püspök, dr. Erdő János, dr. Szabó Árpád, András György és Mikó Lőrinc.

Lelkésznevelés

Szakvizsgát tett Kovács István IV. éves hallgató október 14—18 napjain általános jó (8,90) osztályzattal.

A Protestáns Teológiai Intézetben az 1985—1986 tanulmányi év I. félévi előadások december 20-án értek véget.

Legátusi szolgálatot végeztek karácsonykor teológiai hallgatóink az egyes egyházközségekben.

Személyi változások

Orbán Fitori Dezső segédlelkési kinevezést kapott október 1-től a székelymuzsnai egyházközségbe.

Székely Miklós egyhangú meghívás alapján rendes lelkészi kinevezést nyert Kövendre december 1-től kezdődőleg.

Rezi Elek bágyoni lelkész, hazatérve külföldi tanulmányútjáról, december 1-től megkezdte újból lelkészi szolgálatát.

Nagy Endréné Szecsődi Rozália énekvezérnek neveztetett ki december 1-től a sárosi egyházközségbe.

Felekezeti teológiai konferencia

A 46. konferenciát november 12—13-án tartották Kolozsvár-Napocán, a Protestáns Teológiai Intézet rendezésében. A konferencián a hazai ortodox és protestáns egyházak vezetői, a három teológiai intézet tanárai, az egyházi központok vezető tisztségviselői vettek részt.

A felekezeti teológiai konferencia fő témája „Az egyházak szerepe a világ egységének és épségének megőrzésében” volt, melyről a következő három előadás hangzott el:

1. A teremtett világ egysége és épsége, előadó Michael Gross tanársegéd, Szabó László. 2. A keresztény felelősség a földünk életét fenyegető új veszélyekkel szem-

ben, előadó dr. Emilian Cornițescu professzor, Bukarest. 3. Az egyházak szerepe az emberek és népek közötti bizalom, egyetértés és együttműködés megerősítésében, előadó dr. Sebastian Sebu professzor, Szében.

Az előadások megbeszélése rendjén egyházunk részéről felszólaltak dr. Kovács Lajos püspök, dr. Szabó Árpád teológiai tanár és András György előadótanácsos

A konferencia megállapításait a rektorok bizottsága összegezte, melyből az alábbiakat emeljük ki:

A világ a maga egységében Isten teremtése, fejlődésre képes, mivel Isten nemcsak megteremtette, hanem létében fenntartja és együttműködik vele.

Az Isten képére teremtett ember a teremtés koronája és képviselője, közvetlenül felelős Isten előtt a viláért.

A nukleáris fegyverkezés veszélyezteti a világ népét és az élet fennmaradását a földön. Az egyháznak Isten által adott megbízatása, hogy támogasson minden olyan akciót, mely a béke és az élet megőrzésére irányul, együttműködve mindazokkal, akik a béke, az igazság és az emberhez méltó élet megvalósításáért fáradoznak.

A világ problémáinak megoldásáért és a teremtett világ megmentéséért egy nukleáris katalizmától, az egyháznak fokoznia kell hozzájárulását lényegéből és hivatásából folyó tevékenységen keresztül. Mindent meg kell tennie a lelkiismeret fogékonnyá tétele érdekében az élet megsemmisítése veszélyének elhárítására, szorgalmaznia kell az imádkozást, a bizalom és egyetértés erősítését az emberek és népek között, függetlenül filozófiai és vallási meggyőződéstől.

A konferencia második napján dr. Antonie Plămădeală, Erdély metropolitája tartott előadást „Az egyházak szerepe és tevékenysége a hívek részvételének fokozására országunk gazdasági-társadalmi programjának megvalósításában, az egész néppel együtt” címen. Az előadáshoz fűzött hozzászólásaikban az egyházak képviselői csatlakoztak a megfogalmazott feladatokhoz és vállalták, hogy mindent megtesznek hivatásuk síkján népünk és országunk haladásáért.

Egyházi beszéd, agenda- és imapályázat eredménye

Főtanács december 1-i ülésén került sor az egyházi beszéd agenda- és imapályázat eredményének kihirdetésére. A beküldött 11 pályamunka közül díjat nyertek a következők: 1. „Istennel győzelmet nyerünk” jellegű húsvéti beszéd, szerzője Török Aron sepsiszentgyörgyi lelkész; 2. „Kötések” jellegű beszéd, szerzője Székely László, nyugdíj- és segélypénztári könyvelő; 3. „Hátalt szívvel” jellegű négy ima, szerzője Székely László. A jutalomdíjakat dr. Kovács Lajos püspök osztotta ki.

Pályázathirdetés

Egyházi Képviselő Tanács pályázatot hirdet egyházi beszéd írására vasárnap és ünnepi istentiszteletre, úrvacsorai ágendára, valamint vasárnapi vagy ünnepi istentiszteletre legalább tíz ima írására. Minden esetben a textus szabadon választható. A jellegével ellátott pályamunkák október 30-ig küldendők be az Egyházi Képviselő Tanács címére.

■ A brassói egyházközség október 13-án ünnepelte meg fennállásának 100. évfordulóját. A hálaadó istentiszteleten imát mondott Gál Jenő esperes és egyházi beszédet dr. Kovács Lajos püspök tartott. Az istentisztelet keretében Szabó Sámuel „Történelmi visszaemlékezés” című emlékiratát az egyházközség megalapításáról dr. Fazakas Miklós olvasta fel.

Dr. Kovács Lajos püspök afiát köszöntötték az egyházközség képviselői, valamint a brassói testvérfelekezetek részéről Prodea Vasile ortodox esperes, Hajdu Gyula katolikus főesperes, Szabó Károly református esperes, Matthias Pelger német és Raduch Zsolt magyar evangélikus lelkész. Az ünnepély szeretetvendégséggel fejeződött be.

■ *Lelkészbeküldő ünnepély.* A kövendi egyházközség október 28-án rendezte meg Székely Miklós újonnan kinevezett lelkész beiktatását, melyen az egyházi központ részéről dr. Kovács Lajos püspök, Benedek Sándor esperes és dr. Szabó Árpád tanár vettek részt. Az istentisztelet keretében, a lelkészi kinevezést Szabó

Zoltán sínalvi lelkész olvasta fel. Ezután Székely Miklós tartotta meg beköszöntő prédikációját Mt 20,28 alapján. Az új lelkészt Benedek Sándor esperes iktatta be hivatalába. Ezt követően dr. Kovács Lajos püspök mondott egyházi beszédet Lk 22,25—27 alapján.

Dr. Kovács Lajos püspököt köszöntötték: Benedek Sándor esperes az egyház-kör, Simonfi Miklós gondnok és Pálffy Lőrinc keblitanácsos az egyházköztség részéről. Székely Miklós lelkészt az egyházköztség nevében Csépi Dezső gazdagdondnok, Egei Ferencné és Böllöni Éva üdvözölték. A kör lelkészek részéről Lőrinczi Károly marosvásárhelyi lelkész, míg a szülőfalu nevében Keresztes Sándor homoródszentpáli lelkész fejezte ki jókívánságait. A beiktató ünnepély szeretetvendégséggel ért véget.

■ *Béke Nobel-díjjal kitüntetett szervezet.* Az 1985. évi Béke Nobel-díjat az International Physicians for the Prevention of Nuclear War (A világ orvosai a nukleáris háború megelőzéséért) elnevezésű szervezetnek ítelték oda. A Nobel-bizottság közelménye megalapítja, hogy a díjat azért adományozták ennek a szervezetnek, mert ez nagyon fontos tevékenységet fejtett ki számos adat nyilvánosságára hozatalával, s ez hozzájárul az emberek tudatosításához egy nukleáris világ-égés veszélyével kapcsolatban.

■ *Az Európai Ökumenikus Ifjusági Tanács nagygyűlése.* Október 12—19 között gyűlésezett Sete-ben (a Földközi tenger francia partjának nyugati felén). Hogyan lehetünk szabadok az életre, felszabadultak a keresztény életre — erre próbál egy héten át választ keresni a 17 országból érkezett mintegy 80 résztvevő. Közös meggyőződés alakult ki abban, hogy a szabadság a jövő iránti bizakodást, nyitottságot jelenti. Keresztényekként pedig szem előtt kell tartanunk, hogy a szabadság az evangélium egyik kulcsszava; a szabadság azonban nem egyenlő a mások rovására történő önmegvalósítással.

■ *Gy. Szabó Béla* állami díjas érdemes művész november 30-án, 80 éves korában elhunyt. „A hazai és távoli tájakon tett barangolásairól készült grafikai, falmetszeti és pasztelljei három földrészi művészeti életében tették ismertté és megbecsültté nevét. A világ nagy köz- és műgyűjteményei, magánlakások ezrei őrzik szakadatlan, lázas munkában, teljes művészi odaadásban töltött élete legszebb alkotásait. A nyomor és az emberi szenvedés iránt rendkívül érzékeny lélekkel írt, illusztrált könyvei művészi stíluskészséggel tolmácsolják szülőföldje és messzi világrészek tájainak és embervilágának reá tett benyomásait.

A nagy művészt emberként a jóság és határtalan segítőkészség jellemezte.“

Halottaink

Kászoni Zsigmond november 23-án, életének 70. évében elhunyt. A kardosi temetőbe temették november 26-án. Az elhunytban Kászoni József homoródszentmartoni lelkész édesapját gyászolja.

Zsigmond István november 28-án, 64 éves korában meghalt. A kolozsvári Kismezői temetőbe helyezték örök pihenőre. Zsigmond Csaba Attila kobátfalvi lelkész édesapját gyászolja az elhunytban.

Özv. Szabó Rezsőné Fazakas Olga az egyházi központ volt tisztviselője, november 24-én életének 87. évében elhunyt. A Házsongárdi temetőben helyezték örök nyugovóra.

Kozma Béla ny. lelkész december 31-én, 91 éves korában, Marosvásárhelyen meghalt. 1986. január 2-án temették el a városi új temetőbe.

Kozma Béla teológiai tanulmányait 1915—1918 években a kolozsvári Teológiai Akadémián végezte. 1919. szeptember 30—1949. november 1 között 30 éven át szolgálta egyházát a bőzödi, bethlenszentmiklósi, pipei és lupény-vulkáni egyházköztségben.

Emlékük legyen áldott!

Dávid Ferenc: *Rövid Utmutatás az Istennek igéjének igaz értelmére, mostani szent Háromságról támadott vetélkedésnek megfejtésére és ítéletére hasznos és szükséges.* Excusum Albae Juliae per Typographum Regium Raphaelem Hoffhalterum, Anno M.D.LXVII. Sajtó alá rendezte, utószóval és jegyzetekkel látta el Németh S. Katalin. Az Unitárius Egyház kiadása, Budapest, 1984. 86. 1.

Dávid Ferenc negyedik magyar nyelvű munkája, és az ugyancsak 1567-ben megjelent *Rövid Magyarazattal* szorosan összefüggő kiadványa. Az alig megkezdődött unitárius reformáció ezzel a könyvvel, éppenúgy, mint az 1567-ben kiadott *De falsa et vera unius Dei patris, filii et spiritus sancti* c. latin nyelvű nemzetközi antitrinitárius szövegválogatás gyűjteményes kiadásával, amelyben a tudós világ számára közölt hitelveket a papság és világi hívek részére tette hozzáférhetővé magyar nyelven. Mikola Ferencnek ajánlja, „Fehérvárott 1567. karácsony havának 28. napján“. Dávid Ferenc „a megfeszült Jézus Krisztusnak szolgája“ az ajánlásban elmondja, hogy azért írta e rövid írást, hogy „mindazok, kik szidalmazták tudományunkat, megismerhessék, hogy nem pozdorbából, sem szalmából építjük hitünknek vallását, hanem az egész derék Szentírásnak folyásából... Engedni az Isten beszédének a régi időkől bevött vélekedésektől elszakadni nem emberi erőből nagyon, hanem Istennek kiváltképpen való cselekedeti, melyben az ő híveit bepecsételi, az ő lelkének általa hordozza és úgy, mint az ő juhait, az ő hallgatására szoktatja. Bizonytalán nehéz a testnek és ez világi bölcs emberek előtt szidalmazni annyi atyáknak magyarazatától, Conciliomoktól felépített sok esztendőttől fogva háromságos Istentől elállani, nehéz Atyánkfiainak szidalmát és csúfolásokat viselnünk, de mindezekben győzedelmes az hűt és szeretet, melyet az Krisztus az ő igéjében az híveknek az ő szívekben gerjeszt és támaszt... Ha az Krisztusnak jegyesi akarunk lenni, el kell feledkeznünk atyánkról, anyánkról, minden bevött emberi vélekedésekről, és az mi egyetlen egy mesterünknek, az Krisztusnak szavához kell ragaszkodnunk és azt hallgatnunk.“ Aztán a címzetthez fordul és ezt mondja: „Teneked kedig Krisztus Jézusban szerelmes uram, ajánlani akartam ez rövid írást két okért, első, hogy tennenmagadat vigasztalhasd az igazságnak eszméivel, mert az vetélkedésnek eleitől fogva gyűlölséges volt az te neved, és sok jámbor barátidnál és atyádfiainál, hogy tehetséged szerint oltalmaztad az Istennek igéjének igazságát és az Apostoli írásnak együgyű folyását, és hogy ezeket megolvassván és tanulván bátorságosb lehess ennek utána, és az vádolás és kárhözvétel ellen az Istennek igazsága felől vallást és bizonyosságot tehess. Másodsor, hogy az ellenkező félnek mit felelek, nyilván legyen előtted...“

Ezekből az idézetekből világosan kitűnik, hogy Dávid felvilágosítani akar és meggyőzni olyan embereket, akik az ő nézetei melé állnak és cáfolni ellenfelei állításait. A *Rövid Utmutatás*, amint a hasonló hangzású cím jelezni kívánja, mintegy folytatása a *Rövid Magyarazatnak* és amint az ajánlásból idézett szövegekből megállapítható, útmutatás arra, hogy a Szentírást hogyan kell tekintenie és értékelnie az unitárius tábornak. Ennek a kis műnek a fontosságára az unitárius történetírás Simén Domokos és Jakab Elek révén már régebben felfigyelt és az irodalomtörténetírás is érdeme szerint értékelte. Az 1979-ben a Siklós várában a Reneszansz Kutató Csoport nemzetközi szimpozionja óta, de azt megelőzően is a Pirnát Antal: *Die Ideologie der Siebenbürger Antitrinitarier in den 1570er Jahren* c. könyve megjelenése (1961) óta fokozottan fordult az antitrinitarizmust kutató figyelmé Dávid Ferenc alakja és hagyatéka felé. Balázs Mihály szegedi kutató „Az erdélyi antitrinitarizmus az 1560-as évek végén“ c. művében már részleteiben is foglalkozott ezzel a kis könyvvel, keresve és megállapítva a könyvvesztes forrásait. Kathona Géza pedig 1969-ben ugyancsak foglalkozott ezzel a két könyvvel.

A *Rövid Utmutatás* szerkezete áttekinthető, bár itt is vannak ismétlődések, visszautalások és fogalmazásbeli homályosságok. Az első részben a „kezdet“ kifejezés értelmezése a kiindulópont a Gen 1,1 és Jn evangéliuma kezdő verse alapján, folytatja a kettőségekkel (az ő és új világ teremtése, kétféle születés, két Ádám, két élet, két halál, két feltámadás, két körülmétkedés, a két Testamentum külön-